

Mielenterveyden
keskusliitto

LAUSUNTO luonnoksesta (13.2.08) hallituksen esitykseksi koskien Eduskunnalle annettavaa lakkimuutosta avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi

Mielenterveyden keskusliitto ry. pitää erittäin tärkeänä puuttua asunnottomuuden, erityisesti pitkäaikaisasunnottomuuden hoitoon. Tässä suhteessa lakiesitys perusteluineen on oikeansuuntainen ja kannatettava. Siinä määrin kuin liittomme on voinut seurata lain valmisteluprosessia, olemme havainneet, että lakia on valmisteltu tarpeettoman kiireellisesti. Tämä kiireellisyys näkyy selvästi lain perusteluosioiden täsmentymättömyydessä ja myös niiden sisäisessä ristiriitaisuudessa. Puutemme lausunnossamme kuitenkin vain kahteen kohtaan, joiden perusteella *esitämme lakiesityksen palauttamista uudelleen valmisteluun.*

Lain yksityiskohtaisten perusteluiden 1 kohdassa ”Asunnottomaksi katsotaan henkilöt, jotka asuvat ulkona, *asunnoksi kelpaamattomissa tiloissa* tai ensisuojuissa ja muussa tilapäismajoituksessa.” Lain perusteluiden suurin pulma on luettavissa tästä muotoilusta – tai oikeastaan siitä, mitä se ei tässä eikä koko perusteluosassa sisällä: *laki perusteluineen ei määrittele, mikä on asunto.*

Liittomme tekemän tutkimuksen perusteella arvioimme noin 5 000 mielenterveys- sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujan asuvan pysyvästi asumispalveluyksiköissä, joissa Heidän henkilökohtainen asumistilansa on alle 25 neliömetriä. Noin 70 prosentilla heistä ei ole omia saniteettitiloja eikä ruuan valmistukseen tarvittavia keittomahdollisuuksia. Arviomme mukaan 15-20 prosenttia heistä asuu kahden tai useamman hengen huoneessa. Asuminen näissä puitteissa on pitkäaikaista, keskimäärin noin kuusi vuotta, kunnes osa asukkaista siirtyy vastaaviin oloihin johonkin toiseen asumisyksikköön.

Mielenterveyden keskusliiton näkemyksen mukaisesti tällaiset asumisen järjestelyt ovat *asunnoksi kelpaamattomia tiloja* eivätkä ne vastaa – lain perusteluissakin havaitun – perustuslain 19 § 1 ja 4 momenttien ilmaisemaa julkisen vallan tehtävän ”edistää jokaisen oikeutta asuntoon” toteutumista.

Mielenterveyden
keskusliitto

Lain perusteluosan kohdan 2.2. kohdan vammaisten asumista käsittelevässä osiossa lausutaan: ”Mielenterveyskuntoutujien asumisessa keskeistä on kehittää asumispalvelujen sisältöä ja palvelujen saatavuutta, ja tämän lisäksi myös sopivia asuntoja tarvitaan”. Näkemys ei vastaa mielenterveyskuntoutujien asumisen todellisuutta: keskeistä *on taata myös jokaiselle mielenterveyskuntoutujalle perustuslain hengen mukaisesti oma asunto, omine peseytymis- ja keittomahdollisuuksineen (sekä tarvittavine tukipalveluineen)*. Pitkäaikaiseen asumiseen kelpaamattomien asumispalveluiden määrän lisääminen ei ole tähän ratkaisu, vaan se merkitsisi käytännössä tärkeän asuntopoliittisen ongelman syventämistä.

Kysymys on ennen kaikkea asunto- ja sosiaalipoliittisesta eriarvoisuudesta. Tällaisenaan laki perusteluineen tulee vahvistamaan vallitsevaa eriarvoisuutta. Perusteluissa useasti esiintyvä muotoilu erityisryhmille ”sopiva asunto” on oireellinen. Yhtäältä, mikä instanssi määrittelee asunnon sopivuuden? Toisaalta perusteluissa käytetään ilmaisua ”sopiva asunto”, kun ei ole nähty vaivaa tarttua ydinkysymykseen, kuinka asunto tulisi määritellä.

Mielenterveyden keskusliiton käsityksen mukaan asunto on vähintään 25 neliömetrin suuruinen henkilökohtainen asumistila, johon sisältyy aikuiseen, vastuulliseen elämiseen tarvittavat keitto-, peseytymis-, ja viestintävälineet.

Edellä olevan perusteella ehdotamme kunnioittavimmin lakiesityksen palauttamista uudelleen valmisteluun, missä esittämämme näkökohdat on otettu huomioon.

Helsingissä 27. helmikuuta 2008,

Timo Peltovuori,
Toiminnanjohtaja,
Mielenterveyden keskusliitto ry